

Gebiedsplan 2017 Buitenveldert/Zuidas

In dit gebiedsplan leest u wat de belangrijkste thema's zijn in Buitenveldert/Zuidas en wat de gemeente samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in 2017 per thema gaat doen.

Inhoud

- Inleiding
- Prioriteit 1: Woningaanbod en voorzieningen afstemmen op wijzigingen in de bevolkingssamenstelling
- Prioriteit 2: Samenhang tussen Buitenveldert en Zuidas en binding tussen huidige en nieuwe bewoners versterken
- Prioriteit 3: Ouderen de kans geven langer zelfstandig te blijven wonen
- Prioriteit 4: Beter gebruikmaken van de mogelijkheden die het openbare groen en het water bieden
- Prioriteit 5: Veiligere en aantrekkelijkere verkeersroutes voor fietsers en voetgangers, en betere doorstroming en bereikbaarheid

Bijlagen

- Focuspuntenkaart
- Contactgegevens gebiedsteam
- Overzicht participatieactiviteiten

Inleiding

Kenmerken en ontwikkelingen

Het gebied Buitenveldert/Zuidas maakt samen met Oud-Zuid en De Pijp/Rivierenbuurt deel uit van stadsdeel Zuid. Buitenveldert is ingedeeld in Buitenveldert-Oost en Buitenveldert-West. Het gebied Zuidas ligt langs de A10 en bestaat uit kantoren en woningen. Ook de Prinses Irenebuurt, het Beatrixpark en het RAI-terrein worden tot het Zuidas-gebied gerekend. Zuidas heeft de potentie uit te groeien tot het tweede centrum van Amsterdam, met Station Zuid als tweede treinstation van de stad. Nu heeft dit gebied nog weinig bewoners, maar de komende jaren zal het aantal woningen worden uitgebreid en wordt Zuidas ontwikkeld tot een internationaal woon-, werk- en verblijfsgebied. Er staan enkele ingrijpende projecten op stapel, zoals het langlopende project Zuidasdok (de verbreding en ondertunneling van de A10) en de uitbreiding en verbetering van Station Zuid.

De toename van bewoners, werkenden en bezoekers houdt in dat de behoefte aan winkels, voorzieningen voor onderwijs, kinderopvang, zorg en sport, en fietsparkeerplaatsen zal groeien, ook in de aangrenzende buurten. Dat biedt kansen voor bewoners en ondernemers, maar legt ook meer druk op de openbare ruimte.

In Buitenveldert wonen veel ouderen, maar er is ook veel instroom van gezinnen met jonge kinderen, expats en studenten. Deze ontwikkeling biedt kansen voor ondernemers en vraagt om aanpassing en uitbreiding van de voorzieningen. De buurt is in stedenbouwkundig opzicht ruim opgezet. Dat betekent dat buurtvoorzieningen soms ver uit elkaar liggen, wat voor sommigen belemmerend kan zijn.

Uit de buurtenquête blijkt dat bewoners verkeersveiligheid een belangrijk onderwerp vinden. Daarom besteden wij extra aandacht aan veilige en aantrekkelijke routes voor fietsers en voetgangers (zie prioriteit 5). Ook de doorstroming van het autoverkeer is een speerpunt.

Totstandkoming van het gebiedsplan

Sinds 2016 werkt de gemeente met gebiedsagenda's waarin de prioriteiten voor een periode van vier jaar zijn opgenomen. De agenda's zijn opgesteld op basis van analyses en in nauwe samenwerking met bewoners, ondernemers en organisaties in het gebied. Op 2 juli 2015 heeft de gemeenteraad de gebiedsagenda's 2016-2019 vastgesteld.

De prioriteiten uit de gebiedsagenda 2016-2019 voor Buitenveldert/Zuidas zijn:

1. Woningaanbod en voorzieningen afstemmen op wijzigingen in de bevolkingssamenstelling
2. Samenhang tussen Buitenveldert en Zuidas en binding tussen huidige en nieuwe bewoners versterken
3. Ouderen de kans geven langer zelfstandig te blijven wonen
4. Beter gebruikmaken van de mogelijkheden die het openbare groen en het water bieden
5. Veiligere en aantrekkelijkere verkeersroutes voor fietsers en voetgangers, en betere doorstroming en bereikbaarheid

Op basis van de agenda wordt er jaarlijks een gebiedsplan gemaakt, met daarin de activiteiten die per prioriteit voor dat jaar op het programma staan. Het is geen uitputtende lijst van wat er allemaal in het gebied gebeurt, maar een overzicht van onderwerpen die dat jaar extra aandacht krijgen. Het gebiedsplan van 2017 is een vervolg op de acties die in 2016 in gang zijn gezet. Het plan is tot stand gekomen in voortdurend overleg met bewoners, ondernemers en professionals.

In aanvulling daarop hebben de gebiedsteams van stadsdeel Zuid medio 2016 een buurtenquête gehouden. De respons was hoog – in totaal waren er ruim 4000 respondenten – en de antwoorden hebben veel informatie opgeleverd over wat er leeft onder de bewoners. Die informatie vindt zijn weerslag in dit gebiedsplan.

Participatie

De gemeente hecht veel belang aan participatie en heeft een aantal activiteiten opgestart op dit vlak (zie bijlage 'Overzicht participatieactiviteiten'). We zien een toename in het aantal bewoners- en

vrijwilligersinitiatieven, die een grote bijdrage leveren aan de kwaliteit van de buurt. Ook betreft de gemeente bewoners steeds vaker bij de uitvoering van haar taken, zoals bij de aanpak van het fietsparkeren of de inrichting van een straat, of werkt zij met de bewoners samen, zoals bij de adoptie van afvalbakken.

Met de invoering van het gebiedsgericht werken en de instelling van de gebiedsteams kiest de gemeente ervoor om nauw samen te werken met de lokale partners. Het gebiedsteam heeft in eerste instantie de taak om signalen uit de wijk op te vangen en deze binnen de gemeente en bij het politiek bestuur onder de aandacht te brengen. Daarnaast onderhoudt het gebiedsteam intensief contact met bewoners en organisaties in de wijk om maatwerk te kunnen leveren bij het opstellen en uitvoeren van plannen.

Prioriteit 1: Woningaanbod en voorzieningen afstemmen op wijzigingen in de bevolkingssamenstelling

Hoe staat het ervoor en wat willen we bereiken?

Door de geplande woningbouw zal het aantal bewoners van Zuidas in 2017 toenemen. Met name expats en jonge gezinnen vestigen zich steeds vaker in dit deel van de stad. In de eerste helft van 2017 worden in het deelgebied Gershwin enkele woontorens opgeleverd: Eigen Haard bouwt 58 sociale huurwoningen, Intermezzo 177 koopappartementen en Summertime 197 huurwoningen in de vrije sector. Ook aan de Fred Roeskestraat wordt een nieuw wooncomplex opgeleverd met 67 koop- en 110 huurappartementen in de vrije sector.

De gemeente wil van Buitenveldert/Zuidas een gemengd gebied maken met voldoende woonruimte voor gezinnen, studenten, starters en ouderen. In nieuwbouwprogramma's en bij transformaties houden wij daar rekening mee.

Buitenveldert is aan het verjongen: er komen steeds meer gezinnen met kinderen. Het aantal 4- tot 7-jarige kinderen is nu nog relatief klein, maar stijgt de komende jaren sterk: van 700 in 2015 naar 1100 in 2025 (een stijging van 57 procent, versus 7 procent gemiddeld in Amsterdam). Dit betekent onder andere dat er extra onderwijs(huisvestings)capaciteit nodig is.

Naast verjonging zien we ook vergrijzing, gekoppeld aan de trend dat ouderen langer thuis blijven wonen. Deze ontwikkeling vraagt om aanpassing van zowel het huisvestings- als het voorzieningenaanbod.

We willen van Zuidas een levendige, bruisende stadswijk maken, een wijk waar gebruikers, bewoners en bezoekers zich prettig voelen, waar ze aan gehecht raken. Dat bereik je niet met uitbreiding van het woning- en winkelaanbod en verbetering van de bereikbaarheid alleen; een aantrekkelijke omgeving die uitnodigt tot contact is daarvoor minstens even belangrijk. Daarom gaan we aandacht besteden aan de aanleg van groenstroken, ontmoetingsplekken en speelplekken.

Ook in Buitenveldert willen we het buurtgevoel versterken. Bijvoorbeeld door te investeren in sportactiviteiten in de openbare ruimte, een markt op te zetten en de parken meer allure te geven. Gemeente en corporaties trekken samen op als het gaat om het stimuleren van de leefbaarheid en veiligheid in Buitenveldert. In 2017 gaan wij dit samenwerkingsverband uitbreiden en versterken.

Wat gaan we doen in 2017?

1. Verlevendiging Zuidas

De gemeenteraad heeft in oktober 2016 de Visie Zuidas vastgesteld. Onderdeel daarvan is het programma Leef Zuidas, dat als doel heeft het gebied te verlevendigen en de leefbaarheid op peil te houden. Dit gebeurt onder andere door de komst van hotels, een supermarkt en ruimere openingstijden voor winkels en horeca, maar ook met kunst en evenementen in de openbare ruimte. Daarnaast wordt het Mahlerplein Zuid groener ingericht en gaan in het voorjaar van 2017 onder andere het ABN AMRO-paviljoen, het vernieuwde Strandzuid en de Botanische tuin Zuidas open.

2. Meer groen en speelplekken in Zuidas

Groen en speelplekken hebben een positief effect op de leefbaarheid en levendigheid van het gebied. Zowel uit de bewonersavonden als uit de online buurtenquête en gesprekken met individuele bewoners blijkt dat er veel behoefte is aan groen en speelplekken. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van de Visie Zuidas. In 2017 gaan we samen met bewoners verkennen welke locaties hier ruimte voor bieden; een van de locaties die we onder de loep nemen, is het Gershwinplein.

3. Speeltuinen in Buitenveldert

In Buitenveldert liggen veel speelplekken en speeltuinen. De gemeente maakt in 2017 een nieuw overzicht, op basis waarvan een kaart of een wandelroute langs alle speelplekken wordt ontwikkeld. Daarnaast gaan wij een verkenning doen naar de behoefte en mogelijkheid om de speelplekken in Buitenveldert te vergroenen.

Een populaire speeltuin in Buitenveldert is Goudestein. Na de opknopbeurt in 2016 gaan bewoners en gemeente komend jaar kijken naar mogelijkheden om deze speeltuin te vergroenen.

4. Sport

Om de wachtlijsten bij voetbalverenigingen te verkorten, gaan we samen met sportaanbieders op een aantal locaties voetbalactiviteiten organiseren. Wij blijven sportbeoefening onder kinderen, jongeren en volwassenen stimuleren; dat doen we onder meer door de openbare ruimte sportief in te richten. Daarnaast gaat welzijnsstichting Dynamo samen met HvO Querido sportactiviteiten opzetten voor kinderen die tijdelijk zijn gehuisvest in de opvanglocatie Walborg. Ook voor ouderen worden sportactiviteiten georganiseerd; zie daarvoor prioriteit 3.

5. Verkenning mogelijkheden voor warenmarkt in Buitenveldert en/of Zuidas

Bewoners van Buitenveldert en Zuidas hebben te kennen gegeven behoefte te hebben aan een warenmarkt. Een markt zorgt voor levendigheid en sfeer, en biedt gelegenheid tot ontmoeting. In 2017 zetten we de gesprekken met de initiatiefnemers, waarmee we in 2016 zijn begonnen, voort. In die gesprekken gaat het over de vraag waar en hoe deze markt kan worden gerealiseerd.

6. Versterking positie ondernemers Arent Janszoon Ernststraat

In 2016 hebben de winkeliers in de Arent Janszoon Ernststraat zich verenigd in een ondernemersvereniging. Samen met een winkelstraatmanager hebben zij een plan ontwikkeld om hun identiteit en positie te versterken (branding). De gemeente ondersteunt hen bij de totstandkoming van het plan en bij de uitvoering die in 2017 plaatsvindt. De winkelstraatmanager zal in 2017 actief blijven.

7. Gescheiden afvalinzameling

Bewoners zijn tevreden over de plaatsing van afvalcontainers in het stadsdeel, zo blijkt uit de buurtenquête. Een toenemend aantal bewoners levert het huisvuil echter gescheiden aan. Dit past bij de stedelijke ambitie: in 2020 dient 60 procent van het afval gescheiden te worden

ingeleverd. Deze ontwikkeling vraagt om een ander type afvalcontainers. In 2017 beginnen wij met het vervangen van de containers voor restafval door 'waardecontainers', waarin plastic verpakkingen, papier, glas en textiel worden gedeponeerd.

8. Project Schoon = Gewoon

Uit de buurtenquête blijkt dat bewoners zich vaak ergeren aan zwerfvuil. Ook komen er bij de gemeente vaak klachten binnen over zwerfvuil rondom scholen. De Christelijke Scholengemeenschap Buitenveldert gaat kunstworkshops organiseren voor leerlingen, om hen meer bewust te maken van het probleem van zwerfafval. In die workshops maken de leerlingen een kunstwerk én wordt gewerkt aan gedragsverandering. Buurt en winkeliers worden bij dit project betrokken.

9. Project Nul op de Meter

Ouders en bestuur van de basisschool Geert Groote II hebben het initiatief genomen voor het project Nul op de Meter. Het project houdt in dat de school het thema duurzaamheid gaat opnemen in het lesaanbod en leerlingen gaat betrekken bij verschillende activiteiten op het gebied van duurzame energieopwekking en energiebesparing. Zo wordt er een energiescan uitgevoerd en worden het energieverbruik en de opbrengst van de zonnepanelen bijgehouden (bijvoorbeeld op een display in de hal). In 2017 doet de school mee met de Energy Challenge, waarin de school actie onderneemt om tien procent te besparen op elektriciteits- en gasverbruik.

10. Uitbreiding Tweede Openluchtschool

De Tweede Openluchtschool aan de Fred Roeskestraat is één van de scholen voor primair onderwijs in het gebied en kan de komende jaren rekenen op een groeiend aantal leerlingen. In 2016 zijn voorbereidingen getroffen om het gebouw met 255m² uit te breiden. Naast deze uitbreiding wordt het hoofdgebouw zo aangepast dat het beter geschikt is voor passend onderwijs en ruimte biedt aan een extra peuterklas en buitenschoolse opvang. De werkzaamheden vinden plaats in de eerste helft 2017.

CONCEPT

Prioriteit 2: Samenhang tussen Buitenveldert en Zuidas en binding tussen huidige en nieuwe bewoners versterken

Hoe staat het ervoor en wat willen we bereiken?

Bewoners en ondernemers ervaren Zuidas en Buitenveldert als twee afzonderlijke gebieden; er is behoefte aan meer samenhang. Dat bereiken we door verbindende activiteiten en voorzieningen aan te bieden.

Buitenveldert/Zuidas trekt veel nieuwe bewoners: vooral jonge gezinnen met kinderen, expats en studenten. De huidige bewoners hebben aangegeven dat zij waarde hechten aan contact met nieuwkomers. Nieuwe bewoners kunnen een enorme impuls geven aan een buurt. Expats en studenten brengen hun talenten, ondernemingszin, creativiteit, netwerken en talenkennis met zich mee; allemaal eigenschappen die goed ingezet kunnen worden bij het opzetten van buurtprojecten en -activiteiten.

Het gebied kent een rijk verenigingsleven dankzij de vele sportverenigingen, laagdrempelige ontmoetingsvoorzieningen en kerken en andere religieuze organisaties. Ook zijn er diverse netwerken actief, zoals het netwerk voor zzp'ers, een kunstenaarsnetwerk en het netwerk voor Roze Ouderen. 61 procent van de inwoners zegt in de buurtenquête (ruim) voldoende contact te hebben met buurtgenoten. Daarmee is er een goede basis om de sociale cohesie verder te versterken. In 2017 zoeken wij naar innovatieve methoden om dat te bereiken.

Wat gaan we doen in 2017?

1. (Bewoners)initiatieven stimuleren

Initiatieven door en vóór de buurt rondom de thema's ontmoeten, verbinden en verlevendigen blijven wij in 2017 stimuleren. Er zijn verschillende laagdrempelige regelingen gericht op ondersteuning van bewonersinitiatieven. Te denken valt daarbij aan groene, duurzame en vrijwilligersinitiatieven. We gaan deze regelingen onder de aandacht brengen met behulp van uiteenlopende communicatiemiddelen,

waaronder sociale media, zodat bewoners zich uitgenodigd voelen om zich in te zetten voor hun buurt.

2. Workshops crowdfunding voor initiatiefnemers en verkenning matchfunding

In 2017 gaan wij alternatieve manieren van fondsenwerving onder de aandacht brengen bij bewoners en ondernemers die een maatschappelijk project willen opzetten. In de workshop crowdfunding krijgen de deelnemers tips en tools aangereikt om zelf een fondsenwervingscampagne op te zetten. Daarnaast verkent de gemeente de mogelijkheden om projecten waar een geslaagde campagne voor is gevoerd mede te ondersteunen (matchfunding). Op deze manier worden initiatiefnemers aangespoord om aan te tonen dat er draagvlak is voor haar of zijn plan.

3. Bekendheid van het Huis van de Wijk vergroten onder nieuwe doelgroepen

Het Huis van de Wijk in Buitenveldert heeft een groep vaste bezoekers en weet veel vrijwilligers aan zich te binden. In 2017 gaat de exploitant zich ook richten op nieuwe bezoekersgroepen, zoals expats en studenten. Daarvoor wordt onderzocht welk type aanbod het beste bij deze groepen past. Bovendien komt er een marketingcampagne om de naamsbekendheid te vergroten.

4. Kennismaking tussen nieuwe en oude bewoners in Zuidas

Zuidas verandert langzaam van zakencentrum in een gemengd stedelijk gebied. De gemeente wil de nieuwkomers leren kennen, ze in contact brengen met elkaar en met oude bewoners, en hen mee laten praten over de verdere ontwikkeling van het gebied. In 2016 zijn we gestart met een participatieplan en hebben we onder andere twee succesvolle Meet & Greet-avonden georganiseerd. Ook heeft het gebiedsteam een pilot opgezet met een wekelijks inloopspreekuur. In 2017 gaan we hiermee verder en starten we huiskamergesprekken en overleg met VvE's in Zuidas.

5. Informatiemarkt Welkom in Zuid en informatiepakket voor nieuwe bewoners

Nieuwe bewoners stellen het op prijs om welkom geheten te worden in hun nieuwe woonbuurt. In 2017 gaan wij door met het organiseren van een informatiemarkt voor alle nieuwe bewoners in Buitenveldert/Zuidas. Zowel Nederlandstaligen als anderstaligen worden hiervoor uitgenodigd. Doel is nieuwe bewoners voor te lichten over de buurt en over het voorzieningen- en activiteiten aanbod.

Daarnaast hebben wij samen met de woningcorporaties Ymere, de Alliantie en Stadgenoot een informatiepakket ontwikkeld voor nieuwe bewoners – zowel voor huurders van corporatiewoningen als voor bezitters van een woonhuis. Dit pakket bevat informatie over activiteiten, over wat te doen bij woonoverlast, wie te benaderen voor klussen, over het Sociaal Loket en het organiseren van burenhulp. Ook wordt uitgelegd hoe je een bewonersinitiatief kunt beginnen.

6. Expats betrekken bij de buurt

In vervolg op de online buurtenquête willen we een soortgelijke enquête houden onder expats om te weten wat hun wensen zijn. Verder gaan wij informatiebijeenkomsten organiseren over thema's als participatie en vrijwilligerswerk en het Nederlandse onderwijs- en zorgsysteem. De bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met het Expatcenter en het Ouder- en Kindteam.

Expats hebben behoefte aan (Engelstalige) informatie over voorzieningen en activiteiten, zoals de taalactiviteiten bij de bibliotheek en de ontmoetingsactiviteiten bij de Nieuwe Poort of Huis van de Wijk Buitenveldert. We gaan hier meer aandacht aan geven door onze eigen netwerken in te zetten.

7. Ongekend talent

Met zijn vele bedrijven biedt Zuidas kansen voor (bijna) afgestudeerde hbo'ers en wo'ers die hun netwerk- en sollicitatievaardigheden willen vergroten. Dat is met name interessant voor degenen die moeite hebben een stage- en leerwerkplek te vinden. In 2017 wordt in het World Trade

Center een bijeenkomst Ongekend Talent georganiseerd met het doel studenten aan bedrijven te koppelen voor een stageplek, project of baan.

8. Integratie van statushouders

Vluchtelingen met een verblijfsstatus die in het gebied worden gehuisvest, willen wij koppelen aan bewonersgemeenschappen in Zuid, zodat zij snel worden opgenomen in de buurt. Wij gaan na of er mogelijkheden zijn om stageplekken aan te bieden aan statushouders.

Ter bevordering van de integratie zijn er taalcursussen en taalmaatjes om statushouders te helpen Nederlands te leren.

9. Looproute Zuidas-Gelderlandplein

Bewoners geven aan dat ze meer verbinding willen zien tussen Zuidas en Buitenveldert. Niet alleen in sociaal, maar ook in fysiek opzicht. De Willem van Weldammelaan is een geschikte locatie om een aantrekkelijke, groene wandelroute van Zuidas naar Buitenveldert aan te leggen. In het laatste kwartaal van 2016 zijn wij begonnen met een verkenning naar de mogelijkheden. In 2017 wordt een participatietraject uitgevoerd voor bewoners en andere belanghebbenden.

10. Kunst als verbindingsmiddel

Kunst is een uitstekend middel om de band tussen bewoners te versterken en de buurt een levendiger aanzien te geven. ArtZuid, begonnen als bewonersinitiatief, is inmiddels uitgegroeid tot een internationale beeldenroute die veel bezoekers trekt. In 2017 wordt de route uitgebreid naar Buitenveldert. Daarnaast gaan wij in 2017 in de Kunstkapel een tijdelijke programmering opzetten, vooruitlopend op een culturele voorziening in Zuidas.

Tijdens de Open Atelieldagen stellen kunstenaars hun ateliers open voor het publiek. In 2017 gaan wij kunstenaars uit de buurt benaderen om mee te doen. Ook wordt een wandelroute langs de ateliers ontwikkeld.

Prioriteit 3: Ouderen de kans geven langer zelfstandig te blijven wonen

Hoe staat het ervoor en wat willen we bereiken?

In Buitenveldert is een kwart van de bewoners ouder dan 65 jaar en één op de tien is boven de 80.

Deze groep krijgt relatief vaak te maken met sociaal isolement en (verborgen) armoede. Zorg- en welzijnswerkers constateren een stijging in het aantal alleenwonende ouderen met beginnende dementie. Veel ouderen zijn mantelzorger voor een naaste en hebben specifieke aandacht nodig om overbelasting te voorkomen.

Prioriteit 3 sluit aan op het landelijke overheidsbeleid. Om ervoor te zorgen dat ouderen actief deel kunnen blijven uitmaken van de samenleving, moeten er goed bereikbare voorzieningen en een solide sociaal netwerk worden gecreëerd. Dit doen wij samen met partners, cliënten, mantelzorgers, vrijwilligers en bewoners – met aandacht voor diversiteit en maatwerk.

Wat gaan we doen in 2017?

1. Dialoog in Zuid

Ook in 2017 gaat de gemeente met de buurt in gesprek om ideeën te verzamelen op het gebied van zorg en welzijn. Wat speelt er in de buurt, zijn er voldoende voorzieningen en zijn deze bekend en goed bereikbaar? Wij gaan twee bijeenkomsten organiseren. Bewoners worden uitgenodigd om gezamenlijk plannen en initiatieven te ontwikkelen. Zij krijgen hulp (een maatje) van het stadsdeel om deze uit te werken.

2. Ouderenvriendelijke stad

Amsterdam is toegelaten tot het netwerk van 'ouderenvriendelijke steden' van de World Health Organisation. Het doel van dit netwerk is woonomgevingen te creëren die toegankelijk en prettig zijn voor alle leeftijden, dus ook voor ouderen. Buitenveldert-Oost is één van de twee stedelijke pilotgebieden. In 2017 wordt gestart met een onderzoek waarin ouderen uit deze buurt gaan kijken naar mogelijkheden om hun omgeving

ouderenvriendelijker te maken. Het onderzoek mondt uit in aanbevelingen voor concrete activiteiten en verbeteringen.

3. Integrale aanpak bij stapeling van problemen

Hoewel Buitenveldert relatief welvarend is, zijn er locaties met veel sociale problematiek, zoals armoede, burenoverlast en psychische aandoeningen. Zorg- en welzijnsorganisaties werken samen met woningbouwverenigingen aan een integrale aanpak om problemen tijdig te signaleren en deze doelgroep zo goed mogelijk te helpen.

4. Portiekflat in beeld

Medewerkers van corporaties die achter de voordeur komen, krijgen soms te maken met zorgvragen en -signalen van bewoners. In 2016 hebben wij met woningcorporaties Rochdale en De Alliantie afgesproken dat deze vragen en signalen worden doorgesluisd naar de daartoe aangewezen zorg- en welzijnspartners (Meldpunt Zorg en Overlast, maatschappelijke dienstverlening, het Sociaal Loket, welzijnsorganisatie Dynamo, wijkzorg of praktijkondersteuners). In 2017 gaan wij ook andere woningcorporaties betrekken bij deze aanpak. Hiermee bereiken wij jongere én oudere bewoners van Buitenveldert.

5. Ontmoeting tussen bekenden en onbekenden faciliteren

Ontmoeting resulteert in meer sociale cohesie, en daardoor meer onderlinge hulp en informatievoorziening. In 2017 willen wij zoveel mogelijk laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten in stand houden en verbeteren. Het gaat deels om activiteiten die plaatsvinden in het Huis van de Wijk en de bibliotheek, maar ook om nieuwe initiatieven vanuit de buurt en activiteiten op minder gebruikelijke plekken.

6. Dagbesteding en ontmoeting in het Menno Simonszhuys

De dagbesteding van het Amsterdams Ontmoetingscentrum voor Dementie wordt samengevoegd met de ontmoetingsfunctie van het Wijkservicepunt Menno Simonsz. Er wordt een breed en integraal programma aangeboden dat gericht is op ontmoeting en ondersteuning voor mensen met dementie, hun mantelzorgers en buurtbewoners. In 2017 verkennen wij of we de dagbesteding een nieuwe vorm kunnen

geven door samenwerking te zoeken met andere laagdrempelige ontmoetingslocaties.

7. Welzijn op Recept

Welzijn op Recept is een beproefd concept dat inhoudt dat de huisarts mensen met psychosociale problematiek naar een welzijnscoach verwijst. Deze coach kent het activiteiten- en voorzieningenaanbod in de wijk en helpt de betreffende persoon de weg daarnaar te vinden. De gemeente is in 2016 begonnen met Welzijn op Recept. In 2017 zullen we deze werkwijze structureel inbedden in de wijkzorg en breiden we de samenwerking met de huisartsen uit.

8. Toegankelijkheid zorg-, welzijns- en armoedevoorzieningen verbeteren

Niet alle ouderen weten hoe zij Wmo-voorzieningen moeten aanvragen en voor sommige bewoners is bovendien de fysieke afstand naar het Sociaal Loket te groot. Om de bekendheid van het aanbod te vergroten, wordt in 2017 een intensief communicatietraject uitgevoerd. Daarnaast gaan we voor het Sociaal Loket de mogelijkheden verkennen om spreekuren op locatie te houden.

Op basis van de verkenning uit 2016 wordt per gebied een actieplan opgesteld en uitgevoerd om ook de armoedevoorzieningen beter onder de aandacht te brengen.

9. Nachtbesteding dementerenden

Mensen met dementie hebben soms moeite een dag- en nachtritme aan te houden. In 2016 is in opdracht van de gemeente onderzocht of er behoefte is aan een vorm van nachtopvang voor dementerenden om de mantelzorger te ontzien. Ook de zorgaanbieders zijn betrokken bij dit onderzoek. In 2017 gaan we de uitkomsten omzetten in concrete acties.

10. Tiny Bots

Tiny Bots zijn kleine robotjes die mensen met dementie en hun mantelzorgers ondersteunen. Zij helpen de oudere bij het structureren van de dag, bijvoorbeeld door middel van gesproken geheugensteuntjes en muziek die is afgestemd op de persoonlijke voorkeuren. In 2017

worden bij wijze van proef honderd Tiny Bots ingezet in verpleeghuis Vreugdehof.

11. Ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers

Er zijn veel vrijwilligers en mantelzorgers actief in Buitenveldert/Zuidas en hun inzet is onmisbaar. Vrijwilligers die veel doen in de wijk gaan wij in het zonnetje zetten, bijvoorbeeld door een vrijwilliger van de maand te kiezen, een dag van de vrijwilliger te organiseren en waarderingsspeldjes uit te reiken.

Mantelzorgers van cliënten van de dagbesteding van Zorgcentrum Buitenhof worden thuis bezocht door een zorgprofessional en zo nodig naar voorzieningen toegeleid die ondersteuning bieden.

Welzijnsorganisatie Dynamo gaat in 2017 een project uitvoeren op het Spinoza Lyceum om jonge mantelzorgers in de leeftijd van 12-18 in beeld te krijgen. Samen met hun begeleider stellen de jongeren vast wat ze nodig hebben en zoeken ze naar oplossingen. Ook kunnen deze jonge mantelzorgers gebruik maken van sport- en andere ontspanningsactiviteiten en van maatjescontact. Dynamo verwacht met dit project tien tot dertig jonge mantelzorgers te bereiken.

12. Aandacht voor veiligheid

De gemeente organiseert in 2017 opnieuw een aantal activiteiten voor ouderen rondom het thema veiligheid. Een voorbeeld zijn de informatiebijeenkomsten over babbeltucs en woninginbraak. Daarnaast worden deurspionnen geplaatst bij 65+'ers om hun (sociale) veiligheid te vergroten. Dit gebeurt in samenwerking met en deels gefinancierd door de woningcorporaties Ymere, De Alliantie, Eigen Haard en Rochdale.

13. Aanbod sportactiviteiten beter afstemmen op de vraag

Nog onvoldoende ouderen weten de weg te vinden naar het sport- en beweegaanbod dat er voor hun leeftijdsgroep is. In 2017 gaan wij ervoor zorgen dat het aanbod beter aansluit bij de wensen van de ouderen en gaan we dat aanbod beter onder de aandacht brengen. Daarbij werken wij

samen met welzijns- en zorgaanbieders in het gebied, waaronder de welzijnscoach.

14. Bereik wooncoaches vergroten

Uit onderzoek in 2016 is gebleken dat ouderen graag actiever benaderd willen worden met informatie over bijvoorbeeld verhuismogelijkheden en woningaanpassingen. In de hele stad zijn wooncoaches werkzaam om ouderen over dit soort zaken te informeren. Om meer bekendheid te geven aan het werk van deze wooncoaches wordt in 2017 een campagne gestart in Buitenveldert.

CONCEPT

Prioriteit 4: Beter gebruikmaken van de mogelijkheden die het openbare groen en het water bieden

Hoe staat het ervoor en wat willen we bereiken?

Buitenveldert heeft veel parken, groenvoorzieningen en water, en op deze locaties wordt steeds meer gerecreëerd. De gemeente stimuleert het recreatieve en sportieve gebruik, met behoud van de ecologische waarde. Groen in de openbare ruimte verhoogt niet alleen de aantrekkelijkheid van een buurt, maar heeft ook een praktische functie: een groene, niet-verharde bodem beschermt het gebied tegen wateroverlast bij regen. Buitenveldert is rijk aan openbaar groen, maar op sommige locaties is nog ruimte voor verbetering.

In 2017 gaan wij door met waar wij in 2016 mee zijn begonnen: het investeren in de aantrekkelijkheid van de parken en het verhogen van de ecologische kwaliteit van het groen. Zo hebben wij in 2016 de Kadernota Amstelpark opgesteld, waaraan nieuwe activiteiten en initiatieven in het park worden getoetst. In navolging hiervan gaan wij in 2017 de kadernota's voor het Gijsbrecht van Aemstelpark en het Beatrixpark opstellen. Daarnaast willen wij meer ruimte scheppen voor zwemmen in natuurwater.

Wat gaan we doen in 2017?

1. Investeren in het Amstelpark

Het Amstelpark is het grootste park in het gebied. In 2017 vindt hier een aantal vernieuwingen plaats. Zo worden de speeltoestellen in speeltuin Bastion vervangen en komt er in Amsteltrouw horeca. Bovendien gaan we samen met bewoners, bezoekers, ondernemers en andere belanghebbenden de overige gebouwen in het park een nieuwe functie geven. Tot slot stimuleren wij nieuwe initiatieven in het Amstelpark en faciliteren wij plannen op het gebied van kunst, cultuur en groen.

Omdat de projecten van Zuidasdok (uitbreiding van Station Zuid en ondertunneling van de A10) dicht bij het Amstelpark plaatsvinden, is het

van belang om hinder door de werkzaamheden zoveel mogelijk te voorkomen en het rustige karakter van het park te bewaken.

2. Investeren in het Gijsbrecht van Aemstelpark

Het Gijsbrecht van Aemstelpark krijgt een ecologische kwaliteitsimpuls. De volgende acties staan op stapel

- natuurlijke oevers aanleggen
- bloemrijk grasland ontwikkelen
- faunapassages aanleggen aan de Van Heenvlietlaan en de Van Leijenberglaan

Verder worden de mogelijkheden in kaart gebracht om de fysieke verbinding tussen dit park en het Amstelpark te verbeteren.

3. Kunstwerk in het Beatrixpark

Naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van het Beatrixpark is het plan opgevat om een kunstwerk te plaatsen als eerbetoon aan Jakoba Mulder, de ontwerpster van het park. Het is de bedoeling dit kunstwerk in 2017 te realiseren, in nauw overleg met de Vrienden van het Beatrixpark. Op dit moment wordt nog gezocht naar fondsen om het project te financieren.

4. Verbindingen tussen groengebieden verbeteren

In 2016 zijn wij begonnen met het verbeteren van de verbinding tussen de diverse groengebieden in Buitenveldert en in 2017 gaan wij hiermee door. Het gaat om een aantal kleine maatregelen, zoals het aanbrengen van faunapassages en bijenlinten om de groengebieden beter op elkaar te laten aansluiten.

5. Biodiversiteit in Buitenveldert verbeteren

Het vele openbare groen in Buitenveldert biedt ruime mogelijkheden om de biodiversiteit in deze stedelijke omgeving te vergroten. Samen met bewoners van Zuid, de Natuur- en Milieuteams en de kinderen van schoolwerktuin Aemsteltuin gaan wij hieraan werken. Wij gaan onder meer ijsvogelwanden, takkenrillen, bloemrijk gras en vleermuis- en vogelkasten aanbrengen.

6. Mobiele zwemsteiger plaatsen

In Amsterdam wordt de behoefte aan schoon, open zwemwater steeds groter. Daarom gaan we in 2017 een verkenning doen naar de haalbaarheid van een zwemsteiger bij Strandzuid.

7. Opening Botanische tuin Zuidas

Na een flinke renovatie, waarbij de kassen deels zijn gesloopt, heeft de Hortus van de Vrije Universiteit een transformatie ondergaan en in het voorjaar van 2017 zal de tuin worden heropend onder de naam Botanische tuin Zuidas. Doel van de verbouwing was om, in aanloop naar de geplande nieuwbouw op lange termijn, de campus een groener aanzien te geven en een publieke groenvoorziening te realiseren. De tuin is grotendeels heringericht en voorzien van een vergader- en trouwlocatie en een winkeltje. Daarmee is tegemoetgekomen aan een wens van verschillende doelgroepen: patiënten uit het VUMC, de VU-studenten en -medewerkers, en bewoners van Zuidas en Buitenveldert.

Prioriteit 5: Veiligere en aantrekkelijkere verkeersroutes voor fietsers en voetgangers, en betere doorstroming en bereikbaarheid

Hoe staat het ervoor en wat willen we bereiken?

De bereikbaarheid van het gebied Buitenveldert/Zuidas is goed dankzij de grootschalige infrastructuur voor auto's, openbaar vervoer en fiets. Dat neemt niet weg dat er voor de nabije toekomst acties nodig zijn om die bereikbaarheid op peil te houden én te verbeteren. Op dit moment zijn er namelijk al dagelijks files op de op- en afritten van de A10, volle metro's, trams en bussen, en verkeersonveilige situaties met fietsers en voetgangers.

De bereikbaarheid en verkeersveiligheid komen verder onder druk te staan door een aantal omvangrijke projecten. Ten eerste de bouwprojecten in Zuidas: vóór 2020 komen er bijvoorbeeld 2500 tot 3000 woningen bij. Ten tweede het project Zuidasdok: vanaf eind 2017 wordt tien jaar lang gewerkt aan het ondergronds brengen van de A10 en aan de uitbreiding van Station Zuid. Tot slot de ombouw van de Amstelveenlijn tot een hoogwaardige tramverbinding tussen Amstelveen Westwijk en Station Zuid, waarmee in 2018 wordt begonnen.

Vanwege deze ontwikkelingen, in combinatie met het steeds drukkere verkeer, acht de gemeente het van groot belang om veiligere routes voor fietsers en voetgangers aan te leggen en de doorstroming en bereikbaarheid te verbeteren.

In de buurtenquête van 2016 hebben bewoners aangegeven op welke plekken de verkeersveiligheid wat hen betreft verbetering behoeft. Wij hebben samen met onze verkeerskundigen gekeken welke plekken voorrang dienen te krijgen. Een aantal daarvan treft u hieronder aan. In het kader van het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid 2015-2018 van de gemeente worden nog meer plekken aangepakt.

Wat gaan we doen in 2017?

1. Voorlichting, informatie en educatie over verkeersveiligheid

Ook in 2017 zetten wij en onze partners in het gebied ons in voor meer verkeersveiligheid door bewustwording bij de verkeersdeelnemers te vergroten. Dit gebeurt onder meer met de jaarlijkse 'Wij gaan weer naar school'-campagne en met opfriscursussen voor scootmobielrijders en automobilisten boven de 65.

2. Dodehoeklessen voor scholieren

Dagelijks fietsen duizenden scholieren uit de hele stad naar hun school in Zuid. In de afgelopen jaren zijn er ongeveer dertig dodehoeklessen gegeven aan scholieren in het stadsdeel om hen te leren hoe zij gevaarlijke situaties met vrachtwagens kunnen vermijden. In 2017 gaan wij hiermee door.

3. Maatregelen verkeersveiligheid Gelderlandplein en omgeving

De gemeente gaat in 2017 maatregelen treffen om de snelheid van het verkeer rondom het Gelderlandplein te beperken. Een van die maatregelen is dat de straten bij het plein anders worden ingericht. Zo wordt er bijvoorbeeld ter hoogte van het politiebureau een verkeersdrempel of verhoogde voetgangersoversteek aangelegd. Verder wordt de omgeving aangemerkt als een 30km-zone.

4. Aanleg ondergrondse fietsparkeergarage Station Zuid (de Vijfhoek)

In het voorjaar van 2017 begint de aanleg van de Vijfhoek, de derde ondergrondse fietsparkeergarage in Zuidas. Bewoners en bedrijven in de omgeving waren betrokken bij de planvorming. Wanneer deze garage in 2018 open gaat, beschikt Zuidas met de fietsparkeergarages Zuidplein, Mahlerplein en Vijfhoek over bijna 10.000 openbare fietsparkeerplekken.

5. Vaststellen ontwerp fietsroute Sportas

Eind 2015 hebben de gemeenten Amsterdam en Amstelveen en de Stadsregio Amsterdam een intentieverklaring ondertekend met als doel het gebruik van de fiets te stimuleren. In het verlengde daarvan zijn in 2016 samen met omwonenden de eerste stappen gezet naar een ontwerp van de Sportas-fietsroute. In 2017 wordt het ontwerp verder ingevuld en vastgesteld, zodat in 2018 de uitvoering kan plaatsvinden.

Vooruitlopend op het ontwerp van de route, wordt in 2017 een aanpassing doorgevoerd in het Piet Kranenbergpad: onder het viaduct wordt het fietspad verbreed en verlaagd. Deze ingreep dient te worden uitgevoerd voordat het project Zuidasdok van start gaat.

6. Aanpak overlast fietsparkeren bij stations

Rondom Station Zuid en in mindere mate rondom Station RAI ervaren bewoners overlast van (fout) geparkeerde fietsen en fietsers die rijden waar dat niet mag. In een gesprek dat het gebiedsteam in september met de buurt heeft gevoerd, bleek dat er behoefte was aan meer toezicht. De gemeente en het publiek-private samenwerkingsverband Hello Zuidas verzoeken bedrijven en ontwikkelaars om nieuwe, makkelijk te bereiken, inpandige fietsenstallingen aan te leggen. Ook voeren zij gesprekken over de mogelijkheid om delen van autoparkeergarages te verbouwen tot fietsparkeergarages.

7. Uitvoeringsplan om vrachtverkeer te weren in Buitenveldert

De komende jaren wordt er vanwege het project Zuidasdok veel bouwverkeer verwacht. We willen dat het bouwverkeer zoveel mogelijk gebruik maakt van de hoofdwegen in Buitenveldert, om overlast in de rest van het gebied te voorkomen. In 2017 stellen we een uitvoeringsplan op.

8. Busvriendelijke drempels kruising Parnassusweg-Peter van Anrooijstraat

Over de kruising Parnassusweg-Peter van Anrooijstraat fietsen in de ochtend en de middag veel scholieren naar en van het Spinoza Lyceum. In het verleden heeft de gemeente maatregelen getroffen om de oversteek veiliger te maken. De aanleg van busvriendelijke drempels levert een nieuwe bijdrage aan de veiligheid.

9. Actieplan Fiets

Om de Zuidas bereikbaar te houden voor fietsers gaan we het Actieplan Fiets opstellen. Vanuit het programma Zuidas Bereikbaar kijken we naar de mogelijkheden om langzaam verkeer (fietsers en voetgangers) meer ruimte te geven en te scheiden van auto's en openbaar vervoer. Dat doen

we voor zowel de noord-zuidrichtingen als de oost-westrichtingen van het gebied. Onderdeel van dit plan is de uitwerking van het fietscarré (een doorlopend tweerichtingenpad rondom Station Zuid).

10. Verbetering ‘overstapkwaliteit’ openbaarvervoersknooppunt Amstelveenseweg

Bewoners hechten er veel belang aan dat voorzieningen in hun buurt bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, zo is gebleken uit de buurtenquête. Het openbaarvervoersknooppunt Amstelveenseweg is één van de zes knooppunten in Amsterdam met veel overstappers. De overstapkwaliteit en uitstraling van het knooppunt zijn niet optimaal. Sinds najaar 2016 werken wij aan een plan om de ruimte en toegankelijkheid van de haltes, de looproutes en de ‘verblijfskwaliteit’ te verbeteren. Het plan komt in 2017 gereed.

11. Fietsverwijssysteem op straat

Om het gebruik van de fietsparkeergarages te stimuleren, gaan wij in 2017 op verschillende plekken in Zuidas palen met digitale borden neerzetten. Hierop is te zien hoeveel plekken er vrij zijn in de fietsparkeergarages rondom Station Zuid.

12. Deelfietssysteem Hello Zuidas

Om Zuidas bereikbaar te houden, willen wij samen met onze partners (waaronder de bedrijven die zijn aangesloten bij Hello Zuidas) werknemers verleiden de auto te laten staan. Dat gebeurt onder meer door andere vormen van vervoer te faciliteren. Het deelfietssysteem is een uitkomst, zeker in combinatie met het openbaar vervoer. In 2017 worden op minimaal tien locaties deelfietsen neergezet.

13. Verbeteren fietsroute over RAI-terrein

Over het RAI-terrein loopt een belangrijke fietsverbinding tussen het Beatrixpark en het Europaplein. Midden op dat terrein kruisen fietsers een voetgangersgebied. De openbare ruimte dient zo te worden ingericht dat de verschillende functies van het terrein – als voetgangersgebied, als voorplein van de RAI én als onderdeel van een fietsroute – goed tot hun recht komen. In 2017 werken we aan een ontwerp voor een plein dat

ruimte biedt voor alle gebruikers met een goed verblijfskwaliteit. Mogelijk gaan we daarbij uit van het shared space-concept.

14. Actieplan wegeninfrastructuur Zuidas-flanken

In 2016 heeft een verkeersonderzoek plaatsgevonden. Op basis daarvan bezien wij of aanvullende maatregelen nodig zijn om het toenemende verkeer goed te kunnen verwerken. Zo kijken wij naar de invloed van het project Zuidasdok op de verkeersstromen in het gebied. De maatregelen worden opgenomen in een actieplan dat te zijner tijd wordt aangeboden aan de gemeenteraad.

CONCEPT

CONCEPT

Bijlage: Contactgegevens gebiedsteam

Het gebiedsteam Buitenveldert/Zuidas telt vijf gebiedsmakelaars. De gebiedsmakelaars zijn de verbinders tussen bewoners, gemeente, ondernemers en belangenorganisaties in een gebied. Zij verzamelen signalen en initiatieven, en ze bevorderen de samenwerking tussen bewoners, partners en organisaties. Daarnaast ondersteunen de makelaars mensen met initiatieven, bijvoorbeeld door te helpen bij het formuleren van projectplannen of te zoeken naar financieringsmogelijkheden. Zij zijn namens de gemeente het eerste aanspreekpunt voor iedereen die in het gebied woont of daar actief is. Heeft u ideeën, vragen of suggesties? Neem dan met hen contact op. Zij kunnen u verder helpen of in contact brengen met de juiste persoon.

Mohamed Ajouaou
Gebiedsmakelaar Buitenveldert
m.ajouaou@amsterdam.nl

Mariëlle Schipper Gebiedsmakelaar Zuidas a.i.
mariëlle.schipper@amsterdam.nl

Leonie Ranzijn
Gebiedsmakelaar Buitenveldert
l.ranzijn@amsterdam.nl

Natasja Zak
Gebiedsmakelaar Zuidas
natasja.zak@amsterdam.nl

Rashna Kadier
Gebiedsmakelaar Buitenveldert
r.kadier@amsterdam.nl

Het team heeft ook een ondersteuner bij wie u terecht kunt met vragen over bewonersinitiatieven:

Ida Glasbergen
Gebiedsondersteuner Buitenveldert/Zuidas
i.glasbergen@amsterdam.nl

Met andere vragen kunt u terecht bij:

Aiko van der Lem
Gebiedsmanager Buitenveldert/Zuidas
a.van.der.lem@amsterdam.nl

Voor verdere informatie over gebiedsgericht werken verwijzen wij naar de website www.amsterdam.nl/gemeente/volg-beleid/gebiedsgericht.

CONCEPT

Bijlage: Overzicht participatieactiviteiten Buitenveldert/Zuidas

Met verschillende participatieactiviteiten stimuleert de gemeente alle belanghebbenden om mee te denken over de ontwikkelingen in hun buurt of zelf in actie te komen. Deze activiteiten zijn in te delen in vijf niveaus, al naar gelang de mate waarin de burger invloed heeft op het beleid. Die niveaus zijn: informeren, raadplegen, dialoog voeren, bewonersinitiatieven ondersteunen en co-creatie. In onderstaand overzicht vindt u de participatieactiviteiten die nu lopen, gerangschikt naar niveau.

Informeren

- Individuele informatieverstrekking door het gebiedsteam, winkelstraatmanagers en beheerders op straat, per telefoon en per mail.
- Spreekuren in de wijk (Huis van de Wijk, bibliotheek, meeting point Zuidas)
- Nextdoor.nl (digitaal sociaal netwerk voor burens)
- Meet & Greet Zuidas
- Welkom in Buitenveldert

Raadplegen

- Een-op-eengesprekken met bewoners, ondernemers en belanghebbenden, op straat en tijdens bijeenkomsten
- Individuele gesprekken met sleutelfiguren
- Nextdoor.nl
- Spreekuur in de wijk
- Enquête onder ondernemers, belanghebbenden, bezoekers en bewoners over de toekomst van het Amstelpark
- Een-op-eengesprekken met exploitanten in het Amstelpark
- Studenten interviewen ouderen
- Schouwen verkeersveiligheid
- Gesprekken met scholen, corporaties, sociale wijkteams, religieus netwerk, etc.
- Individuele gesprekken met expats

- Online buurtenquête stadsdeel Zuid

Dialoog voeren

- Buurtgesprekken
- 'Welkom in Zuid'-bijeenkomsten voor nieuwkomers
- Overleg met corporaties en huurdersvereniging
- Nextdoor.nl
- Individuele gesprekken met sleutelfiguren
- Spreekuren in de wijk
- Bewonerscommissie Ravel Residence (studenten)
- Gesprek met expats
- Portiekgesprekken met ouderen over voorzieningenaanbod

Bewonersinitiatieven/Maatschappelijke initiatieven

- Beheer Binnenhof door Wijkontmoetingscentrum Buitenveldert
- Algemene Hulpdienst Buitenveldert
- Speeltuin Goudestein
- Markt in Buitenveldert
- Aanleg terras Marius ten Catehof
- Belangengroepen parken

Co-creatie

- Pilot gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid bij scholen
- Project Tiny Robots in Vreugdehof en mantelzorgers
- Project Age Friendly City
- Vrijwilligersonderzoek onder buurtgenoten
- Dialoog in Zuid KVO's Rooswijk en Gelderlandplein
- Dialoog in Zuid